

Innhold

KAPITTEL 1 Barnehagen som velferdsordning, pedagogisk virksomhet og møtested	11
<i>Solveig Østrem</i>	
Ambisjoner for barnehagen	12
Utydelig eller mangfoldig?	14
Barnehagen som velferdsordning	16
Barnehagen som pedagogisk virksomhet	20
Barnehagen som møtested og fellesskap	24
Kunnskap om barnehagens kompleksitet	26
Referanser	28
KAPITTEL 2 Barnehagens brede samfunnsmandat	31
<i>Anne Greve og Turid Thorsby Jansen</i>	
Innledning	31
Teoretiske perspektiver	32
Metode og utvalg	32
Barnehagens historiske røtter	33
Norsk barnehagedebatt etter 2. verdenskrig	35
Barnevernsdimensjonen	35
Familie- og nærmiljødimensjonen	36
Integrerings- og inkluderingsdimensjonen	38
Kvinne- og likestillingsdimensjonen	39
Arbeidsmarkedsdimensjonen	39
Skoledimensjonen	40
Politiske utfordringer	41
Barnehagens potensiale gjennom det brede mandatet	43
Referanser	44

KAPITTEL 3 Omsorg og livskvalitet i barnehagen	47
<i>Nina Winger og Brit Johanne Eide</i>	
Innledning	47
Livskvalitet	48
Omsorg i barnehagen	49
Educare	49
Omsorg – relasjonell, gjensidig og situasjonsspesifikk	51
Det asymmetriske ansvaret	51
Med forskerblick på barns hverdagsliv – metodologiske aspekter	53
Utdrag fra materialet – med vekt på omsorg	54
Omsorg som viktig basis i dagliglivet	55
<i>Individuell omsorg</i>	55
Utfordrende omsorgssituasjoner	57
Omsorg og deltakelse i fellesskap	57
Drøfting	59
Avsluttende refleksjoner	61
Referanser	62
KAPITTEL 4 Det demokratiske samfunnsoppdraget	67
<i>Mari Pettersvold</i>	
Innledning	67
Bestemmelsen om barns rett til medvirkning	68
Relevant forskning	69
Teoretiske perspektiver	70
Materiale og metode	71
Presentasjon og analyse av det empiriske materialet:	
Krevende å finne den rette balansen	71
Uformelle krav til barn	73
Barnas muligheter for demokratisk deltakelse	74
Å forme barn versus å forme rammer for deltakelse	76
Uforenlige hensyn skaper dilemmaer	78
Diskusjon: Hva kan, eller bør, gjøres?	80
Sammenfatning	82
Referanser	83
KAPITTEL 5 Lekens status og vilkår i barnehagen	86
<i>Anne Greve, Knut Olav Kristensen og Kristin Danielsen Wolf</i>	
Lek – en væremåte og et uttrykk for tanker, følelser og ideer	87
Metoder, materiale og teoretisk perspektiv	88

Resultat og analyser	89
Om lekens egenverdi og vektlegging av læring på internasjonalt nivå	90
Om lekens egenverdi og læring på nasjonalt nivå	92
Om oppfatninger av lek på lokalt nivå	94
Om oppfatninger av lek på institusjonsnivå	96
Diskusjon	97
Det økonomiske rasjoalet	98
Kunnskap om lek	99
Avslutning	101
Referanser	102
KAPITTEL 6 Å skape fortellinger i den multikulturelle barnehagen	106
<i>Katrine Giæver</i>	
Innledning	106
Teoretiske perspektiver og sentrale begreper	108
Metode og utvalg	110
Sentrale føringer for barnehagene	112
Dannings- og læringsprosesser i barnehagene	113
Hvilke fortellinger skapes?	116
Tilrettelagte læringsprosesser	118
Et kappløp med tiden?	119
Avsluttende kommentar	120
Referanser	121
KAPITTEL 7 Inkludering i barnehagens spesialpedagogiske virksomhet	124
<i>Ingvild Åmot</i>	
Spesialpedagogisk hjelp i barnehagen	124
En inkluderende barnehage	125
Et teoretisk anslag	127
Metode og materiale	128
Eksempler fra gruppeorganisert spesialpedagogisk praksis	129
Analyse	132
Kvalifisering	133
Sosialisering	135
Subjektivering	137
Videre betraktninger	138
Avslutning	140
Referanser	141

KAPITTEL 8 Tidlig innsats og barnehagen som forebyggingsarena	143
<i>Stine Vik</i>	
Innledning	143
Tidlig innsats – fremveksten i den norske konteksten	144
Inspirasjonen fra USA	145
Pedagogikkens fremvekst i to tradisjoner	147
Forebygging og den implisitte determinismen	150
Forebygging og synet på mennesket	151
Tidlig innsats og den programorienterte pedagogikken	152
Bygging eller forebygging?	155
Avslutning	156
Referanser	156
KAPITTEL 9 Pedagogikkens betydning i barnehagen	159
<i>Marte Eriksen</i>	
Innledning	159
Pedagogikkfaget i endring	160
Grunnlaget for diskusjonen	162
Tre paradokser	162
Teoretiske perspektiver	163
Undersøkelse av paradoksene	166
Pedagogikkens særstilling	166
Pedagogikkens betydning for helhet og sammenheng	168
Pedagogikkens selvforståelse	170
Diskusjon	170
Pedagogikk og didaktikk	171
Sammenheng i barnehagelærerens kunnskapsgrunnlag	172
Pedagogikkens betydning i barnehagen	173
Avslutning	175
Referanser	175
KAPITTEL 10 Hvorfor barnehagelærere ikke slutter	177
<i>Solveig Østrem</i>	
Innledning	177
Forskning om yrkestabilitet og trivsel blant barnehagelærere	179
Teoretiske perspektiver og sentrale begreper	179
Barnehagelæreryrket som profesjon	180
Barnehagelæreryrket som relasjonsprofesjon	181
Begreper som viser til det relasjonelle aspektet ved barnehagelæreryrket	182

Metode og utvalg	183
Analyse: Hva er det ved barnehagelæreryrket som oppleves meningsfullt?	185
Relasjonen til barna	186
Opplevelsen av å gjøre en betydningsfull jobb	187
Barnehagelæreryrkets allsidighet	188
Det faglige engasjementet	188
Frihet og handlingsrom	189
Diskusjon: Hvordan kan det som oppleves meningsfullt, kaste lys over barnehagelæreryrket som profesjon?	191
Å inngå i en relasjon preget av gjensidighet og anerkjennelse	192
Profesjonelt ansvar og profesjonelt handlingsrom	193
Avsluttende refleksjoner	195
Referanser	196
Om forfatterne	199